

Task Force for Psykiatriområdet

Emne 10. møde i Task Force for Psykiatriområdet

Mødedato 21. november 2017 kl. 10 – 13

Sted Sundhedsstyrelsen, Islands Brygge 67, lokale 501

Deltagere Søren Brostrøm (formand), Sundhedsstyrelsen
Anders Meinert Pedersen, Region Syddanmark
Anne Hertz, Region Hovedstaden
Bente Møller, Styrelsen for Patientsikkerhed
Claus Lassen Graversen, Region Midtjylland
Dorte Johansen, Sundhedsdatastyrelsen
Dorthe Juul Lorenz, Region Sjælland
Elisabeth Thomassen, Socialstyrelsen
Signe Caspersen, Børne- og Socialministeriet
Thomas I. Jensen, Danske Regioner
Tina Gram Larsen, Region Nordjylland

12-12-2017

Sagsnr. 4-1613-69/4

Reference abmo

T 9359 6433

E plan@sst.dk

Derudover deltog:

Maja Sørensen, Sundheds- og Ældreministeriet

Mikkel Lambach, Danske Regioner

Sundhedsstyrelsen:

Janet Samuel

Kirsten Hansen

Julie Præst

Afbud

Niels Arendt, KL

Nina Moss, Sundheds- og Ældreministeriet

Referat

1 Velkomst og godkendelse af dagsorden

Sundhedsstyrelsen bød velkommen, og dagsordenen blev godkendt uden bemærkninger.

2 Orientering

Orientering om styring af psykiatrien v. Sundheds- og Ældreministeriet

Sundheds- og Ældreministeriet orienterede kort om den arbejdsgruppe, der har fået til opgave at se nærmere på styringen af psykiatrien.

Arbejdsgruppen har været nedsat i omtrent et år og kommer efter planen snart med en afrapportering. Rapporten består af tre hovedspor, hhv. faglig styring, organisatorisk styring og økonomisk styring. Rapporten bliver formentlig udgivet kort efter årsskiftet.

Orientering om satspuljen 2018-2021 v. Sundheds- og Ældreministeriet

Sundheds- og Ældreministeriet orienterede kort om den nye satspuljeaftale og de initiativer, der ligger på psykiatriområdet.

Børne- og ungdomspsykiatri er et område med stor politisk bevågenhed. Derfor er den største satsning i den nye satspuljeaftale en pulje til fremskudt regional funktion, der skal kunne foretage udredning samt lettere behandling. Der er ligeledes afsat penge til evaluering. Der er ligeledes et generelt fokus på at udbrede tværsektorielt samarbejde, hvilket også ses i puljen vedr. teams til nedbringelse af tvang i psykiatrien. Denne pulje evalueres ligeledes. Desuden er der puljer målrettet stresshåndtering ved mindfulness til børn og unge, vederlagsfri psykologbehandling til unge mellem 18-20 år samt initiativer ift. spiseforstyrrelse og selvskaade, samt en økonomisk opjustering ift. de særlige pladser i psykiatrien.

Ift. den nye satspulje bemærkede Task Force, at en fremskudt regional funktion ikke løser en række af de problemer, der opleves. Derfor ville et større fokus på den kommunale del være hensigtsmæssigt. Desuden bemærkede Task Force, at det fortsat opleves som en stor udfordring, at en stor del af psykiatrien finansieres gennem puljemidler, der ophører, hvilket problematiserer driften.

Orientering om satspuljen 2017-2020 v. Sundhedsstyrelsen

Sundhedsstyrelsen orienterede om status på satspuljerne ”Styrket sundhedsfaglig rådgivning og lettere adgang til psykiatrisk udredning på botilbud”, ”Udbygning af regionale centre til selvmordsforebyggelse”, ”Ambulant opfølgning efter udskrivelse til forebyggelse af selvmord”, ”Nationalt partnerskab om forebyggelse af selvmord”, ”Forsøg med medicinfrigt afsnit i psykiatrien” samt evalueringen af ordningen med tvungen opfølgning.

Styrket sundhedsfaglig rådgivning og lettere adgang til psykiatrisk udredning på botilbud:

Puljen til styrket sundhedsfaglig rådgivning og lettere adgang til psykiatrisk udredning er en del af aftalen om udmøntning af satspuljen for 2017-2020 vedr.

handlingsplan til forebyggelse af vold på botilbud. Aftaleparterne afsatte 400,8 mio. kr. til handlingsplanen, hvoraf 59 mio. kr. går til denne pulje.

Seks projekter i alt, herunder to fra Region Hovedstaden samt et projekt fra hver af de øvrige fire regioner, har fået tilsagn fra Sundhedsstyrelsen om, at de har fået midler fra puljen. Projekterne er startet op i september 2017, og der er knyttet en ekstern evaluators til puljen.

Udbygning af regionale selvmordsforebyggende centre + Ambulant opfølgning efter udskrivelse (selvmord):

Med satspuljeaftalen for perioden 2017-2020 afsættes der 7,8 mio. til udbygning af de regionale selvmordsforebyggende centre. Sundhedsstyrelsen modtog 5 ansøgninger til puljen fordelt på de 5 regioner. Alle regioner har fået tilsagn om midler, og projekterne er startet op.

På satspuljeaftalen for 2017-2020 afsættes der ligeledes 20,8 mio. til et pilotprojekt vedr. ambulant opfølgning efter udskrivelse fra psykiatrien til forebyggelse af selvmord. Sundhedsstyrelsen modtog 4 ansøgninger til puljen, og Region Hovedstaden har fået tilsagn på ca. 18 mio. kr. Projektet har ansat projektkoordinator og er stadig i opstartsfasen. Der er tilknyttet en evaluator til projektet, som også opstarter nu.

Nationalt partnerskab om forebyggelse af selvmord:

Partnerskabet er etableret på baggrund af satspuljen 2017-2020.

22 organisationer er medlemmer af partnerskabet, og der er afholdt 3 møder.

Partnerskabet kan udmønte 800.000 årligt til selvmordsforebyggende formål. Aktivitetsmæssigt har partnerskabet besluttet, at der igangsættes et vidensindsamlingsprojekt ved DRSIP til færdiggørelse ultimo 2017 samt udvikling af en kommende hjemmeside (www.selvmordsforebyggelse.dk).

Forsøg med medicin frit afsnit i psykiatrien:

Puljen er en del af satspuljeaftale for 2017-2020, hvor der er afsat i alt 10,2 mio. kr. til forsøg med etablering af et medicin frit afsnit over de næste knap tre år. Region Hovedstaden har fået midler til at etablere et medicin frit psykiatrisk afsnit, hvor mennesker med skizofreni kan blive behandlet med fokus på ned- og udtrækning af medicin. Projektet igangsættes inden udgangen af 2017 og afsluttes i 2020.

Orientering om evaluering af tvungen opfølgning efter udskrivning fra psykiatrien

Evalueringen består af både kvalitative og kvantitative data. De kvalitative data er indsamlet (interviews med både regioner, sundhedspersoner, bostedsmedarbejdere, patienter samt patientforeninger). Sundhedsstyrelsen har stort fokus på en nuanceret evaluering, der afspejler alle holdninger til ordningen bedst muligt, men det er en udfordring pga. målgruppen og det lille antal borgere, der har været igennem ordningen. Endelig evaluering forventes at være færdig ultimo 2017.

Orientering om benchmarking af psykiatrien v. Danske Regioner

Danske Regioner orienterede om benchmarking af psykiatrien. Benchmarkingen præsenterer sammenlignelige nøgletal for regionernes økonomi og aktiviteter på psykiatriområdet over de seneste fem år på baggrund af data indberettet af regionerne.

Benchmarkingen baserer sig på data fra Landspatientregistret og er en deskriptiv gennemgang. Regionerne oplyste, at man primært anvender benchmarkingen til at se på egen region, men at man også drøfter tendenserne på regelmæssige tværregionale ledelsesmøder. Danske Regioner oplyste, at man med fordel kan læse sammenskrivningen frem for benchmarkingen, hvis man i højere grad ønsker udviklingen beskrevet.

Status på handlingsplanen for forebyggelse af vold på botilbud ved Sundheds- og Ældreministeriet

Ministeriet orienterede kort om den videre proces for handlingsplanen til forebyggelse af vold på botilbud. Danske Regioner redegjorde kort for status med implementeringen af de særlige pladser.

Der er en foreløbig regional fordeling af pladserne, som fordeler sig relativt efter bloktilskudsnøglen. Task Force oplyste, at forudsætningerne for implementeringen er ganske vanskelige, hvilket giver nogle udfordringer i regionerne. Regionerne forventer, at pladserne er etableret medio 2018.

Orientering om Nationale retningslinjer for forebyggelse af voldsomme episoder på botilbud og forsorgshjem v. Socialstyrelsen

Socialstyrelsen orienterede om udarbejdelsen af de nationale retningslinjer. Formålet med de nationale retningslinjer er at styrke organiseringen, systematikken og den fagprofessionelle tilgang i det voldsforebyggende arbejde på botilbud og forsorgshjem for derved at nedbringe antallet af voldsepisoder. Retningslinjerne udarbejdes i samarbejde med en faglig arbejdsgruppe med repræsentanter for både det socialfaglige, det sundhedsfaglige og det beskæftigelsesfaglige område samt fra brugerorganisationerne.

Arbejdet med at udarbejde de nationale retningslinjer har været undervejs i et år og har netop været i anden høringsrunde. Publikationen fremsætter 11 retningslinjer og en række tilhørende anbefalinger, og retningslinjerne centrerer sig omkring nogle overordnede tematikker. Retningslinjerne udkommer efter planen inden jul.

3 Drøftelse af monitorering af tvang i psykiatrien

Sundhedsstyrelsen opsummerede resultaterne fra den seneste monitorering af tvang, der blev offentliggjort den 25. oktober 2017. Opgørelsen viser, at der eksisterer betydelig regional variation i anvendelsen af tvang, og at visse regioner endnu er langt fra at nå målsætningerne i partnerskabsaftalen. For de to indikatorer i partnerskabsaftalen, som har tilknyttet en målsætning om halvering, viser monitoreringen, at anvendelsen af bæltefikseringer er faldet siden baseline og 2015-2016. Overordnet ses der er udvikling i retning af brug af mindre indgribende tvangsformer. Der ses et fald i det totale antal bæltefikseringer og antallet af personer, der bæltefikseres. Der ses regionalt stigninger i anvendelsen af korte

bæltefikseringer. Der ses desuden en stigning i voksne samt børn og unge, der berøres af tvang.

Sundhedsstyrelsen bemærkede, at styrelsen er særligt opmærksom på de områder og regioner, hvor anvendelsen af tvang er stagnerende eller stigende, og Sundhedsstyrelsen har i den forbindelse skærpet opmærksomhed på Region Midtjylland og Region Nordjylland, hvor udviklingen tyder på væsentlige udfordringer med at nå målet om halvering frem mod 2020. Samtidig noterer Sundhedsstyrelsen med tilfredshed, at Region Hovedstaden fortsætter nedbringelsen af tvang, og at også Region Syddanmark fastholder en positiv udvikling. Sundhedsstyrelsen oplyste, at man siden sidste møde har afholdt bilaterale møder med Region Midtjylland og Region Sjælland, og at møder med de øvrige regioner er under planlægning.

Overordnet drøftelse af resultaterne i årsopgørelsen for juli 2016 - juni 2017
Regionerne redegjorde herefter for resultaterne i monitoreringsrapporten, samt hvilke indsatser og ledelsesmæssige skridt de vil tage for at sikre nedbringelsen af tvang frem mod 2020.

Region Sjælland:

Regionen har oplevet en stigning i antallet af fastholdelser og i anvendelsen akutberoligende medicin. Regionens opgørelser viser, at det handler om de samme afdelinger, hvor man også er udfordrede i forhold til at reducere bæltefiksering. Problematikken drøftes på regionens ledelsesmøder, og man har foretaget en organisationsændring, så de relevante udvalg, der arbejder med disse områder, slås sammen. Man observerer desuden, at kulturen visse steder har ændret sig, hvilket man håber har en afsmittende effekt de afdelinger, der fortsat er udfordrede på at nå målet. Regionen er fortsat optimistisk i forhold til at nå målet omkring bæltefikseringer. I henhold til børn og unge afklarede man, at antallet af dørlåsninger har været skævt, og at tendensen nu er faldet igen pga. ændret indretning. Desuden er man fortsat udfordrede i forhold til samarbejde med bosteder og unge, der er meget dårlige, når de kommer ind.

Region Midtjylland:

Regionen anerkender, at den nye monitoreringsopgørelse viser, at regionen fortsat er udfordret. Regionen oplyste, at der er tendens til faldende brug af bæltter i 2017. Der er stadig et stykke vej at gå i forhold til målet, men det ser ud til, at kurven er ved at vende. Ledelsesmæssigt arbejder man intensivt med at speede processen op, så det tabte kan indhentes. Bl.a. har mange på lederniveau været på inspirationsture til de andre regioner, hvor der særligt er et udbytte i forhold til at skærpe den ledelsesmæssige involvering i indsatsen. Desuden oplever regionen udfordringer i forhold til tvang i somatikken, som er steget. Regionen ved endnu ikke hvad stigningen skyldes, men der pågår analyser af årsagerne. Der skal ligeledes udarbejdes ny retningslinje i forhold til anvendelsen af tvang i psykiatrien, hvor der hentes inspiration i tilsvarende fra Region Nordjylland og Region Hovedstaden. Ift. døraflåsninger ses der en stor variation mellem afdelinger, hvorfor man mistænker problemer i henhold til registreringspraksis. Generelt spores der en stigende gejst ved personalet i forhold til at nå i mål, og mange af de tidligere forskelle mellem afdelingerne er ved at være udlignet.

Region Hovedstaden:

Regionen er allerede i mål i forhold til partnerskabsaftalen. Regionen oplyste, at det går godt på alle centre, men i lidt forskelligt tempo. Der opleves også her et problem i forhold til somatisk tvang, men for nuværende udsætter man en systematisk undersøgelse af området, indtil man er i mål i psykiatrien. Regionen anvender mange ledelsesressourcer på området, og det har højt fokus. Der tages kontinuerligt ledelsesmæssige kampe, ofte med etiske hensyn for øje i henhold til, hvor langt man kan gå i forhold til selvbestemmelsesret. Der er også sket en væsentlig reduktion på børne- og ungeområdet, hvor der også er en ny handleplan undervejs. Man arbejder desuden med den fysiske organisering, eksempelvis ved at nedlægge bæltesenge og i stedet etablere sanserum.

Region Syddanmark:

Regionen oplyste, at udviklingen går den rigtige vej på en række områder, men at man fortsat oplever udfordringer på andre. Nogle af de afdelinger, der har reduceret tvanganvendelsen betydeligt, anvender fortsat mere tvang end andre. I forhold til børn og unge tyder det på, at regionen har knækket kurven i forhold til fiksering i år, men der ses fortsat mange tvangsindlæggelser. Her vil regionen arbejde med at styrke dialogen med bostederne og foretage udadgående virksomhed for at forebygge tvangsindlæggelser. Regionen oplyste desuden, at det går relativt godt på kongeindikatorerne, ligesom den sette stigning i fastholdelse godt kan være en substitutionseffekt, som er hensigtsmæssigt ud fra et mindstemiddelsprincip.

Region Nordjylland:

Regionen oplyste, at det begynder at gå den rigtige vej, og at kurverne begynder at knække. Her oplever man også, at der sker en kulturforandring som begynder at slå igennem. Desuden mener regionen, at der er substitutionseffekt i forhold til stigningen i fastholdelser. Derudover er der stigende ledelsesmæssigt fokus på at følge tallene decentralt, ligesom der også er ledelsesfokus på børn og unge, selvom det ofte er meget små tal. Tidligere udbredt variation på tværs af afdelinger begynder ligeledes at ensrette sig nu, og det ser ud til, at 2017-tallene bliver bedre på det samlede antal bæltefikseringer. Når det lykkedes at nedbringe de akutte forværringer påvirker det også patienternes indtryk af psykiatrien, og deres lyst til at indgå i et konstruktivt samarbejdende forløb bagefter.

Styrelsen for Patientsikkerhed gjorde i forbindelse med drøftelsen opmærksom på, at der nu med ny lov er to muligheder for at udøve somatisk tvang, hvor varigt inhabile også er blevet omfattet. Selvom disse ikke er omfattet af psykiatriloven, skal der være opmærksomhed på dette i forhold til opgørelserne.

Danske Regioner oplyste, at man afholder en todages konference om tvang i februar, hvor Sundhedsstyrelsen også deltager.

Desuden blev det aftalt, at Sundhedsdatastyrelsen ser på muligheden for at tage ud og fortælle om korrekt registrering af tvang. Sundhedsdatastyrelsen tager fat i regionerne og afklarer behovet.

4 Temadrøftelse om karakteristika ved medicinsk behandling med tvang (akut beroligende)

Temadrøftelsen omhandlede karakteristika ved medicinsk behandling med tvang. Som oplæg til temadrøftelsen præsenterede Sundhedsdatastyrelsen resultatet af deres temaanalyse om medicinsk behandling med tvang i psykiatrien.

Sundhedsdatastyrelsens præsentationer om hhv. voksne samt børn og unge er vedlagt referatet.

Task Force drøftede tendenserne. For voksne blev det bl.a. bemærket, at der var bemærkelsesværdig døgnvariation i forhold til, hvornår medicinen blev givet, og at mønstret ikke tilsvarede det for bæltefikseringer, der hovedsageligt sker i vagttiden. Desuden påpegede udvalget, at mindstemiddelsprincippet skal overvejes i forhold til fortolkningen af tendenserne. Det er ikke nødvendigvis negativt, hvis anvendelsen stiger, hvis det står i stedet for en bæltefiksering.

I forhold til børn og unge viser opgørelsen, at det er en lille gruppe af særligt unge kvinder, der er meget udsat for medicinsk behandling med tvang. Derfor er det en gruppe, der skal være særligt fokus på. Her pointerede Task Force, at erfaringerne er blandede i forhold til, om denne gruppe gavner af at være indlagt.

Der er endnu ikke taget beslutning om offentliggørelse af temaanalysen – det videreformidles til Task Force, når der er nyt om offentliggørelsesdatoen.

5 Næste møde

Det næste møde i Task Force for Psykiatriområdet er fastsat til tirsdag den 15. maj kl. 10.30-13.30.

6 Evt.

Ingen bemærkninger.